

**НАВРҮЗИ
ОЛАМАФРҮЗИ
МУБОРАК!**

Дӯстон, ҳамкорон ва хонандагони азиз!

Бонси хурсандист, ки пибқи эғломияи Созмони Милали Муштаҳид

Наврӯз ғалши байналхалқӣ, ғаҳонӣ эҷтироф гардидааст.

Шашкилотии Ҷамъиятии Маҳаллии

«Оғонии Дастирии Рабишҳои

Инкишофи Нав» миннатдорӣ бепоёни

худо ба Шумо ва даф шахсиятии Шумо,

барои тамоми ҳамкорунашон баён

менамояд. Ва даф ин рӯзҳои бошукӯҳи

Наврӯзӣ аз номи тамоми кормандони шашкилот Шумо, аҳли

кормандон ва наздиконашонро бо фароғасии Иди

Байналхалқии Наврӯз самимона табрик мегӯем.

Даф арағани ин иди оламафрӯз аз таҳти дил барояшон

беҳтарин ва ширинтарин хушиҳои Зиндагӣ, тансиҳативу

хотирғамгӣ, хонаи ободу рӯзгори шод, муваффақиятҳои беназир

ва қурбонии баланди эҳдиҳо таманно менамоем.

Итминони комил дорем, ки ҳамкориҳои судманди мову Шумо бо ҳама

мустаҳкамму қавитар гашта, баҳри баланд бардоштани некӯаҳволӣ ҳомаи

мақсаднок саҳми арзандаи хешро хоҳем гузошт!

Битзор Наврӯзи хуҷастапаӣ айёми амалӣ гаштани орзу ва нақшаҳои

неки Шумо гардад!

Наврӯзатон муборак бод!

Бо эҷтиром, кормандони АТҶМ «ОДРҶИ Нав».

Навигариҳо

Оғози фаъолияти корхонаи истеҳсоли шиша дар Қайроққум

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба шаҳри Қайроққум ташриф оварда, нахуст дар маросими мавриди истифода қарор гирифтани корхонаи истеҳсоли шишаи сохтмонӣ ва зарфҳои шишагии ширкати «Бародарони саховатманд» иштирок намуд.

Ширкати «Бародарони саховатманд» заводи истеҳсоли шишаро бо истифода аз ашёи хоми маҳаллӣ ва сӯзишвории саҳт, яъне ангишсанг ба роҳ мондааст. Ин технология бори аввал дар ҷумҳурӣ истифода шуда истодааст ва соҳаҳои сохтмону саноатро бо оина ва зарфҳои шишагин таъмин менамояд. Иқтисодии истеҳсолии корхона як миллиону 440 ҳазор метри мураббаъ ва 25,2 млн. дона зарфҳои шишагини ғунҷошашон аз 100 грамм то 2-литраро дар бар мегирад. Дар ин коргоҳ барои 100 нафар ҷойҳои кори доимӣ таъсис дода шудааст.

Роҳбарияти корхона дар саҳни ҳавлии корхона хатнасури 24 нафар писарчаро аз оилаҳои камбизоат ба роҳ монд. Аз ҷониби Эмомалӣ Раҳмон ба ҳар яки ин писарчаҳо телевизор, велосипед ва бозичаҳои кӯдакона тўҳфа карда шуд.

Ҷамчунин, дар наздикии ҳамин корхона бо иштироки президент як корхонаи муосири истеҳсоли орд бо номи «Фаровон-1» мавриди истифода қарор гирифт, ки аз ҷониби се соҳибкори ҷавон - Баҳодур Бобоҷонов, Исроилюҷа Самандаров ва Раҳмон Мирзомансуров бунёд ёфтааст.

Се нафар соҳибкор корхонаи мазкури истеҳсоли ордро бо технологияи муосири ҳозирзамон сохта ба истифода супориданд, ки таҷҳизоти техникаи ордбарорӣ аз Чин ба маблағи 2700000 сомонӣ оварда шуда, 600000 сомонӣ барои иншоот ва насб кардан сарф шудааст. Иқтисодии истеҳсолии корхона 32 тонна коркарди гандум дар як баст мебошад. Ин соҳибкорон 25 нафарро бо ҷои кори доимӣ таъмин намудаанд.

Роҳбарияти корхонаи «Фаровон-1» низ дар саҳни ҳавлии корхона хатнасури 20 нафар писарчаро аз оилаҳои камбизоат ба роҳ монд.

Зимни боздид сарвари давлат ба соҳибкорони ҷавон арзи сипос намуда, ба онҳо дар корҳои минбаъдашон барору комёбӣ орзу намуд.

[TojNews](#)

104900 доллар созишномаи грантӣ барои тибби Тоҷикистон

Сарпарастии Сафорати Ҷопон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Йошихиро Накаяма ва Директори Пажӯҳишгоҳи илмию тадқиқотии акушерӣ, гинекологӣ ва перинатологии Тоҷикистон Шамсиддин Қурбонов созишномаи грантӣ роҷеъ ба «Лоиҳаи бо таҷҳизоти тиббӣ муҷаҳҳазгардонии Муассисаи давлатии Пажӯҳишгоҳи илмию тадқиқотии акушерӣ, гинекологӣ ва перинатологии Тоҷикистон»-ро ба маблағи умумии 104900 доллари ИМА ба имзо мерасонанд. Дар ин бора ба TojNews аз сафорати Ҷопон дар Тоҷикистон хабар доданд.

Ба гуфтаи манбаъ, Ҳукумати Ҷопон лоиҳаи мазкурро дар ҷаҳорҷӯбаи кӯмакҳои бебозгашти лоиҳаҳои амнияти башарӣ барои бахши аъзами аҳоли дастгирӣ менамояд.

Новобаста аз афзудани тамоюли болоравии нишондиҳандаи таваллудҳои бармаҳал дар Тоҷикистон Шӯъбаи эҳғарии навзодони клиникаи мазкур дар тамоми ҳолатҳои зарурӣ барои қабул, муоина ва муолиҷаи тифлони навзод омода мебошад, аммо норасоии таҷҳизоти зарурии муосири тиббӣ, маҳдудияти масоҳат ва ҳаҷми шӯъба, то андозае ба паст шудани сатҳ ва сифати хизматрасониҳои тиббӣ дар ин бахш боис гардидааст.

- Тавассути лоиҳаи мазкур таҷҳизоти нави муосири тиббӣ, ба монанди дастгоҳҳои нафасдиҳандаи сунъӣ, дозаторҳо ва таҷҳизоти фототерапиявӣ дар Шӯъбаи эҳғарии навзодони клиникаи пажӯҳишгоҳи васл гардида, марвиди истифода қарор дода мешаванд,- афзуд манбаъ.

[TojNews](#)

Умед АБДУВОҲИДОВ, афсари саҳроии «ОДРИ Нов»

ДАР ҶАМОАТҲОИ МАҚСАДНОК ТАҚСИМОТ ВА ГУЗОШТАНИ ТАҶҲИЗОТҲОИ МБЭ ИДОМА ДОРАД

Дар ҷаҳорҷўбаи лоиҳаи ТҶМ «ОДРИ Нов» «Рушди устувори иҷтимоӣ-иқтисодии минтақа тавассути идоракунии самараноки захираҳои табиӣ дар вилояти Суғд» дар муассисаҳои иҷтимоӣ ноҳияҳои Спитамен ва Ҷаббор Расулов, мувофиқи натиҷаҳои комиссияҳои тендерии мустақил, дар ҷойҳо асбобу таҷҳизотҳои энергияи алтернативӣ ва тафдонҳои самараноки каммасраф сохта ва ба истифода дода шудаанд.

Масъалан, дар ноҳияи Ҷаббор Расулов дар ҷамоати Ғўлакандоз ду тафдонҳои самараноки каммасрафи дуқабата дар боғчаи бачагонаи №6 ва яктогӣ дар мактаби № 40 ва беморхонаи минтақавӣ сохта шуданд, инчунин дар мактаби № 6 шаш тафдондегҳо барои гармкунии бинои мактаб ва оташдон барои тайёр намудани хӯрока аз нав таъмир карда шуданд.

Дар ҷамоати Тағояки ноҳияи Спитамен дар мактаби №7 тафдони дуқабата ва дар кўдакитони № 15 ва дар мактаби № 8-и деҳаи Лангар оташдонҳои самараноки каммасраф барои пухтани таом сохта шудаанд.

Тафдони самараноки каммасрафи дуқабата бо худ системаи гармкуниро муҷассам мекунад, ки аз тафдони ҷўянии «Буржуйка» ва аз конденсатори гармӣ бо пластинаҳои металии мураккаби дохилӣ, ки барои гарм кардани биноҳои дуошёна таъин карда шудаанд, иборат мебошад.

Дар мавриди истифодабарии тафдони мазкур қисмати поёнии он, яъне тафдони (печи) «Буржуйка» гарм мешавад ва дар натиҷа на танҳо худ тафдон, балки конденсатори гармӣ, ки дар ошёнаи дуоюми бино ҷойгир шудааст низ гарм мешавад, ҳамин тавр, дар натиҷа харҷи сўзишворӣ ба монанди ангишт, ҳезум ду маротиба кам мешавад.

Инчунин, 5 коллекторҳои офтобӣ дар ҷамоати Ғўлакандоз ва 1 гелиоколлектор дар ҷамоати Тағояк, дар ҷунин ҷойҳои иҷти-

МБЭ
барои
ҷамоат

мой ба монанди мактаб, кӯдакистон, табобатхона ва ғайра тақсим ва гузошта шуданд. Коллекторҳои офтобӣ барои бо оби гарм таъмин намудани ошхона барои шустани зарф ва ҳам барои хонандагон ва ҳам барои табибон барои шустани дастҳо муайян карда шудаанд.

Дар ҷамоати Ғўлакандоз дар маркази тиббӣ ва дар мактабҳои таҳсилоти умумии №16, №19, №20, дар мактаби таҳсилоти умумии №30 ҷамоати Тағояк ва дар Маркази рушди бонувони деҳаи Метар батареяҳои офтобӣ бо иқтидорӣ 1 кВт гузошта шудаанд, ки барои дарсҳои амалии компютерӣ дар мавриди қатъ гардидани нерӯи барқӣ марказонидашуда, муқаррар карда шудаанд. Инчунин тафдонҳои офтобӣ барои ошхонаи мактабҳои № 5 ва № 19 ва боғчаи бачагонаи № 11-и ҷамоати Ғўлакандоз тақсим карда шуда буданд. Дар Тағояк бошад ба кӯдакистони № 15, хоҷагии деҳқонии «Усмон-ота» ва ба таваллудхонаи деҳаи Лангар низ тақсим ва дастрас карда шуда буданд.

Дар ҷамоатҳои Ғўлакандоз ва Тағояк барои боз ҳам бо сифати беҳтар хушк намудани меваву сабзавот 5 хушккунакҳои офтобии намуди фанерӣ ба хоҷагиҳои деҳқонӣ ва фермерӣ, тақсим карда шудаанд.

Тақсимоти агрегатҳо ва дигар таҷҳизотҳои манбаъҳои барқарор-

шавандаи энергия дар ноҳияҳои мақсадноки лоиҳавӣ идома дорад.

Р.С Лоиҳаи ТҶМ «ОДРИ Нов» «Рушди устувори иҷтимоӣ-иқтисодии минтақа тавассути идоракунии самараноки захираҳои табиӣ дар вилояти Суғд» аз ҷониби Иттиҳоди Аврупо дар ҳамкорӣ бо АСТ СА (Британияи Кабир) сармоягузори шудааст. Дар чаҳорҷӯбаи лоиҳа чорабиниҳо оиди омӯзонидани ҷомеаҳои маҳаллӣ ба масъалаҳои самаранокии энергетикӣ ва таъминоти нерӯи барқ, бо роҳи ҷорӣ намудани истифодабарии МБЭ, гузаронида мешаванд.

Панҷ Кумитаи энергетикӣ ҷамоат дар назди ҷамоатҳо ташкил карда шудаанд. Амалиётҳои гузоштани дастгоҳҳои МБЭ дар объектҳои иҷтимоӣ ва хоҷагиҳои намоишӣ бо мақсади тағйир додани мафкураи аҳолии маҳаллӣ оиди амнияти энергетикӣ, омӯзиш ва паҳн намудани донишу малакаи идома дорад.

Энергетикаи бодӣ — яке аз соҳаҳои энергетика буда, барои истифодабарии энергияи шамол — қувваи кинетикии массаҳои ҳавоӣ дар атмосфера хос гардонида шуда аст. Энергияи бодро ба намудҳои нерӯи барқароршаванда алоқаманд мекунанд, зеро он маҳз натиҷаи ҳаракати офтоб мебошад. Дар охири соли 2009 иқтидори умумии тамоми генераторҳои гузошташуда 157 гигаваттро ташкил дод, ки аз нишондоди соли 2000 шаш маротиба зиёд мебошад.

Энергетикаи бодӣ

Давомаши. Аввалаш дар шумораи гузашта

Истифодабарии энергияи бод

Дар соли 2008 иқтидори умумии энергетикаи шамолӣ дар тамоми дунё ба 120 ГВт расид. Истгоҳҳои барқии шамолӣ тамоми дунё дар соли 2007 тақрибан 200 млрд кВт/с қувваи барқ истеҳсол намуданд, ки тахминан 1,3 %-и миқдори истифодабарии нерӯи барқӣ оламро ташкил мекунад. Соли 2008 дар тамоми олам 400 ҳазор одам дар саноати энергетикаи

шамолӣ машғул буданд. Соли 2008 гардиши бозори таҷҳизоти энергетикаи шамол дар олам то 36,5 миллиард евро боло рафт, ки ин тақрибан ба 46,8 миллиард доллари ИМА баробар мебошад.

Дар соли 2007 дар Аврупо миқдори истгоҳҳои барқӣ бодии гузошташуда 61 %-ро, дар Амрикои Шимолӣ 20 %-ро ва дар Осиё - 17 %-ро ташкил дод.

1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
7475	9663	13696	18039	24320	31164	39290	47686	59004	73904	93849	120791	157000	170000

Ҷадвал: Иқтидори умумии гузошташуда, МВт ва пешбини WWEA ба 2010 с.

Давлатҳои Иттиҳоди Аврупо дар соли 2005 аз нерӯи шамол 3%-и нерӯи барқӣ истифодашавандаро коркард карданд. Дар соли 2007 истгоҳҳои барқӣ-бодии Олмон 6,2%-и аз тамоми дар Олмон нерӯи барқӣ ҳосилшударо коркард карданд. Дар соли 2007 дар Дания 18,3%-и нерӯи барқ аз ҳисоби энергияи бод коркард шудааст.

Ҳиндустон дар соли 2005 тақрибан 3%-и тамоми нерӯи барқро аз энергияи шамол гирифтааст.

Дар соли 2007 дар ИМА аз ҳисоби бод 48 млрд кВт соат нерӯи барқ коркард шуд, ки бештар аз 1%-и нерӯи барқӣ дар соли 2007 коркардкардаи Амрикоро ташкил мекунад.

Дар соли 2009 дар Хитой истгоҳҳои барқӣ-бодӣ наздик ба 1,3%-и нерӯи барқӣ умумии дар мамлакат ҳосилшударо коркард карданд. Дар Ҷумҳурии Халқии Чин аз соли 2006 сар карда қонун дар бораи манбаҳои барқароршавандаи энергия (МБЭ) амал мекунад. Дар назар аст, ки то соли 2020 иқтидори (тавоноии) энергетикаи бодӣ ба 80-100ГВт мерасад.

Португалия ва Испания дар якҷанд рӯзҳои соли 2007 қариб 20% нерӯи барқро аз ҳисоби энергияи шамол коркард карданд. Дар Испания 22-уми марти соли 2008 аз энергияи бод 40,8%-и тамоми нерӯи барқӣ мамлакат ҳосил карда шуда буд.

Энергетикаи бодӣ дар Россия

Иқтидори энергияи бодии Россия зиёда аз 50000 миллиард кВт/с дар як сол муайян карда шудааст. Иқтидори иқтисодӣ тақрибан 260 млрд. кВт/с дар як сол, яъне наздик ба 30 фоизи коркарди нерӯи барқӣ тамоми истгоҳҳои барқӣи Россияро ташкил медиҳад. Тавоноии гузошташудаи истгоҳҳои барқӣ-бодӣ дар мамлакат барои 2006-ум сол тақрибан 15 МВт-ро ташкил дод.

Яке аз нерӯгоҳҳои барқӣ-бодии бузургтарини Россия (5,1 МВт) дар минтақаи қасабаи Куликови ноҳияи Зеленоград вилояти Калининград воқеъ мебошад, ки коркарди солонани он ба ҳисоби миёна дар атрофи 6 млн. кВт/соат ташкил медиҳад.

Дар Чукотка НББ-и Анадир бо иқтидори 2,5 МВт (10 агрегатҳои шамолии 250 кВт) мебошад, ки коркарди солонани он ба ҳисоби миёна 3 млн кВт/соатро ташкил медиҳад ва дар баробари он муҳарриқи дарунсӯз гузошта шудааст, ки 30%-и энергияи дастгоҳро коркард мекунад. Нерӯгоҳҳои барқӣ-бодии бузург инчунин дар

МБЭ

наздикии деҳаи Тюпкилдӣи ноҳияи Туймазинский Ҷумҳурии Баш-

Давлат	2005 с., МВт.	2006 с., МВт.	2007 с., МВт.	2008 с., МВт.	2009 с., МВт.
ИМА	9149	11603	16818	25170	35159
Олмон	18428	20622	22247	23903	25777
Хитой	1260	2405	6050	12210	25104
Испания	10028	11615	15145	16754	19149
Ҳиндустон	4430	6270	7580	9645	10833
Итолиё	1718	2123	2726	3736	4850
Франса	757	1567	2454	3404	4492
Британияи Кабир	1353	1962	2389	3241	4051
Португалия	1022	1716	2150	2862	3535
Дания	3122	3136	3125	3180	3465
Канада	683	1451	1846	2369	3319
Ҳолланд	1224	1558	1746	2225	2229
Ҷопон	1040	1394	1538	1880	2056
Австралия	579	817	817,3	1306	1668
Шветсия	510	571	788	1021	1560
Ирландия	496	746	805	1002	1260
Австрия	819	965	982	995	995
Юнон	573	746	871	985	1087
Туркия	20,1	50	146	433	801
Полша	73	153	276	472	725
Бразилия	29	237	247,1	341	606
Белгия	167,4	194	287	384	563
Норвегия	270	325	333	428	431
Миср	145	230	310	365	430
Венгрия	17,5	61	65	127	201
Чехия	29,5	54	116	150	192
Булғория	14	36	70	120	177
Финляндия	82	86	110	140	146
Эстония	33	32	58	78	142
Украина	77,3	86	89	90	94
Эрон	23	48	66	85	91
Литва	7	48	50	54	91
Люксембург	35,3	35	35	-	
Аргентина	26,8	27,8	29	29	
Лаҳати стон	27	27	27	27	28
Россия	14	15,5	16,5	-	

Ҷадвал: Иқтидорҳои умумии гузошташуда аз рӯи МВт, оиди давлатҳои дунё барои солҳои 2005—2007. Маълумотҳои ассотсиатсияи Аврупоии энергетикаи бодӣ ва GWEC.

қордистон (2,2 МВт) қойгир шудаанд. Дар Калмикия, дар масофаи 20 км аз Элиста, майдончаи НББ-и Калмикия бо иқтидори 22 МВт-и дар назар дошташуда бо коркарди 53 млн кВт/с барои як сол қой додашуда дар соли

2006 таҷҳизоти «Радуга» бо иқтидори 1 МВт ва бо коркарди 3-5 млн кВт/с гузошта шудааст.

Дар Чумхурии Коми, дар наздикии Воркута, стансияи дизелӣ-бодии «Заполярная» бо тавоноии 3 МВт сохта шуда истодааст. То соли 2006 6 таҷҳизоти 250 кВт-а бо тавоноии умумии 1,5 МВт амал карда истодаанд. Дар қазираи Беринги қазираҳои Командор НББ-и иқтидораш 1,2 МВт кор карда истодааст.

Дар соли 1996 дар ноҳияи Симляни вилояти Ростов НББ-и «Маркинская» бо тавоноии 0,3 МВт гузошта шудааст.

Дар Мурманск дастгоҳи шамолӣ бо иқтидори 0,2 МВт амал намуда истодааст.

Дар Астрахан таҷҳизоти шамолӣи автономии 0,1 МВт-а ба кор дароварда шудааст ва он амал мекунад.

Намунаи бо муваффақият амалӣ намудани имкониятҳои таҷҳизотҳои бодӣ дар шароитҳои мушкили иқлимӣ истгоҳи бодӣ-дизелии иқтидораш то 0,1 МВт мебошад, ки дар димоғи Сет-Новолоки нимқазираи Колск гузошта шудааст. Дар соли 2009, дар масофаи 17 км дуртар аз он, тадқиқоти параметрҳои ИББ-и оянда, ки якҷоя дар маҷмӯъ бо нерӯгоҳи барқии маддии Кислогубск кор мекунад, оғоз карда шудааст.

Лоиҳаҳои гуногун дар ҳар марҳала оиди сохтмони НББ-ҳо мавҷуданд: «Ленинград» бо тавоноии 75 МВт дар вилояти Ленинград, НББ-и «Ейск» бо иқтидори 72 МВт дар сарзамини Краснодар, НББ-и «Морской» бо иқтидори 30 МВт дар Карелия,

НББ-и «Приморск» бо иқтидори 30 МВт дар сарзамини Приморе, НББ-и «Магадан» бо тавоноии 30 МВт дар вилояти Магадан, НББ-и «Чуйск» дар Чумхурии Алтай бо иқтидори 24 МВт, Нерӯгоҳи Барқӣ-Бодӣ-Дизелии (НББД) «Уст-Камчатск» бо тавоноии 16 МВт дар вилояти Камчатск, НББД-и «Новиковск» бо тавоноии 10 МВт дар Чумхурии Коми, НББ-и «Доғистон» бо иқтидори 6 МВт дар Чумхурии Доғистон, НББ-и «Анапск» дар сарзамини Краснодар бо иқтидори 5 МВт, НББ-и «Новороссийск» бо тавоноии 5 МВт дар Краснодар ва НББ-и «Валаамск» бо иқтидори 4 МВт дар Карелия.

Сохтмони «Морской ветропарк» дар вилояти Калининград бо иқтидори 50 МВт оғоз шуда буд, вале дар соли 2007 ин лоиҳа боздошта шуд.

Ҳамчун мисоли ҳудуди амалии афзалиятнок баҳри Азовск НББ-и Новоазовскро нишон додан мумкин аст, ки аз соли 2007 боз бо иқтидори 20,4 МВт дар соҳили халиҷи Таганрогский Украина гузошта шудааст, амал мекунад.

Барномаи «Рушди энергетика»-и Ҷамъияти саҳҳомии Россия «Системаҳои энергетикаи ягонаи Россия» (ҶСР «СЭЯ Россия») амалӣ шуда истодааст. Дар марҳалаи аввал (2003-2005с.) корҳо оиди сохтани комплексҳои энергетикаи бисёрҷиҳата (КЭБ) дар асоси генераторҳои бодӣ ва муҳаррикҳои дарунсӯз, оғоз карда шуданд. Дар марҳалаи дуюм намунаи таҷрибавии КЭБ бо генераторҳои шамолӣи иқтидорашон 3 МВт ва муҳаррикҳои дарунсӯз дар қасабаи Тикси сохта мешаванд. Аз сабаби барҳам дода шудани ҶСР «СЭЯ Россия» ҳамаи лоиҳаҳои, ки бо энергетикаи бодӣ алоқаманд буданд ба ширкати РусГидро дода шуданд. Дар охири соли 2008 ширкати РусГидро ҷустуҷӯи майдонҳои муносибро барои сохтани истгоҳҳои барқӣ-бодӣ оғоз намуд.

Кӯшишҳо оиди коркарди пайдарпаи таҷҳизотҳои шамолӣ ба истеъмолчиёни алоҳида ба харҷ дода шуданд, масъалан агрегати оббардории «Ромашка».

Давом дорад

2. Сармояи (капитали) инсонии ҷамоати Тағояк ва баҳодиҳии тағйироти сохтори он

Дар сиёсати иҷтимоӣ, ки аз ҷониби ҳокимияти давлатӣ амалӣ мегардад масъалаи баланд бардоштани сатҳи зиндагии аҳолии мақоми махсусро ишғол менамояд. Натиҷаҳои таҳлили равишҳои

Стратегияи рушди иҷтимоӣ - иқтисодии ҷамоати Тағояки ноҳияи Спитамен

демографии рафтаистода ва баҳодиҳии таъсири он ба андоза ва сохти сармояи инсонӣ имконияти муайян намудани стратегияи самаранокии рушди иҷтимоӣ – иқтисодии ҷамоати Тағоякро медиҳад, ки ба истифодаи омили инсонӣ асос ёфтааст.

Шумораи аҳолии ва таркиби синну соли он ва ҳамчунин сатҳи ба даст даровардашудаи соҳаи маорифу тандурустӣ, ки қобилияти аъзоёни ҷомеаро ба зиндагӣ ва инкишоф кафолат медиҳад равиши афзоиш ва тағйироти сармояи инсониро баён менамояд.

Аз ин лиҳоз дар ҷадвали 1 маълумоти равишҳои демографии ҷамоати Тағояк дар қиёс бо ноҳияи Спитамен оварда мешавад.

Ҷадвали №1

Шумора ва таркиби синну соли ва ҷинсии аҳолии

Категорияи аҳолии	Ба 1 январ		
	2007	2008	2009
Аҳолии ноҳияи Спитамен	1 092 55	1 106 52	1 130 81
Бачаҳои то 14 сола	469 96	465 84	476 07
Вазни қиёсӣ – бо %	43,1	42,1	42,1
Мардон	544 09	551 04	551 83
Занон	548 46	555 48	578 98
Ҷамоати Тағояк – ҳамагӣ	1 371 9	1 408 0	1 440 5
Аз онҳо бачаҳои то 16 сола	478 7	481 5	486 5
Вазни қиёсӣ – бо %	38,8	34,2	33,8
Мардон	691 0	710 5	726 9
Занон	680 9	697 5	713 6
Ҳиссаи аҳолии ҷамоати Тағояк дар ноҳия – бо %	12,5	12,7	12,7

Рушди ҷамоат

Маълумоти дар боло зикршуда аз он шаҳодат медиҳад, ки дар ҷамоати Тағояк 14080 нафар зиндагӣ дорад (ба 1 январи соли 2008), ки 12,7%-и шумораи умумии аҳолии ноҳияи Спитаменро ташкил менамояд. Дар солҳои 2006 – 2008 суръати солонаи афзоиши аҳолии 2,4% буда дар миқёси ноҳия ин нишондод ба 1,6%

баробар аст. Дар байни ҷамоатҳои ноҳияи Спитамен аз рӯи шумораи аҳолии ҷамоати Тағояк ҷои чорумро ишғол менамояд. Ҷамоатҳои зерин нисбат ба ҷамоати Тағояк аҳолии зиёдтарро доранд - ҷамоати Нав (25,1%), Куркат (22,8%) ва Оқтеппа (22,8%).

Баҳодиҳии аниқтари сармояи инсонӣ зарурияти истифодаи доираи васеи нишондодҳои иҷти-

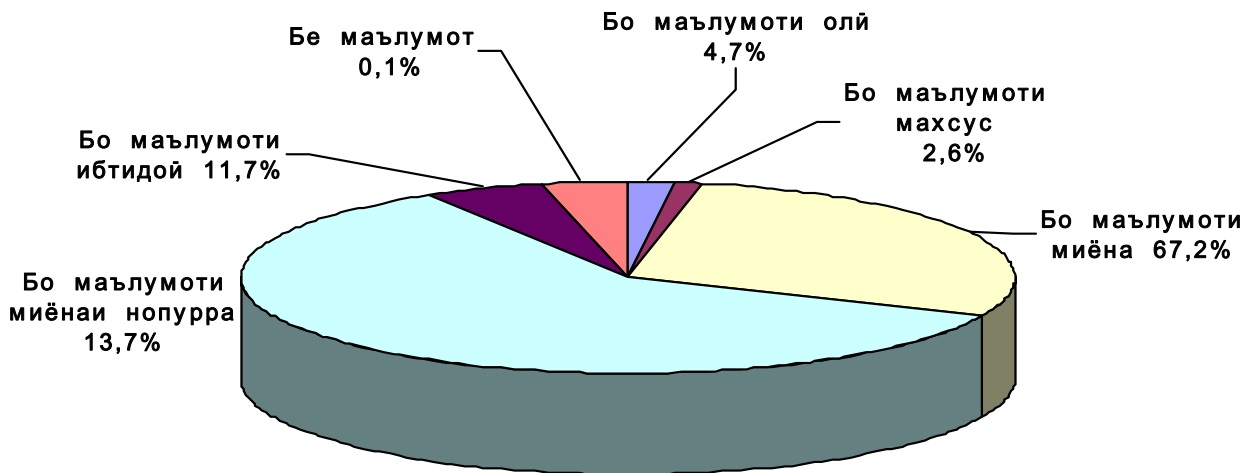
мой – демографиро тақозо менамояд, ки чунин аст:

- Шумораи нафақахӯрон дар ҷамоати Тағояк 1026 нафарро ташкил медиҳад ё ин ки 7,3% ва бачаҳои синну солашон то 16 ба 5856 нафар баробар аст, ки 40,7% шумораи умумии аҳолии аст. Онҳо дар якҷоягӣ гурӯҳи заифи аҳолиро ташкил менамоянд, ки ба худ диққати махсуси ҳукумат, дастгирии молиявии давлат, бизнес – сохтори ҷамоату ноҳия ва созмонҳои байналхалқии хайрхоҳро тақозо менамояд.
- Шумораи аҳолии қобили меҳнат будаи ҷамоати Тағояк ба 7198 нафар ё ин ки 51,1% баробар аст (12,1% сатҳи ноҳия). Миқдори муваққатан бекори аҳолии ҷамоат 956-ро ташкил медиҳад,

аз шумораи занон изофа аст (7136 нафар) ва дар ша-роити имрӯза мардон нисбатан тезҳаракат мебошанд. Бинобарон ҳангоми баҳодихии шумораи аҳолии қобили меҳнатбуда бояд ҳиссаи мардоне, ки дар ҳақиқат ба соҳаи иҷтимоӣ – иқтисодии ҳаёти ҷамоат ҷалб карда мешавад аниқ карда шавад. Натиҷаи таҳлили фокус гурӯҳҳо собит месозад, ки зиёда аз 95%-и муҳоҷирон мардоне мебошанд, ки дорои касбҳои гилкорӣ, рануборчӣ, андовачӣ, тракторчӣ, ронанда, кафшергар, челонгар ва ғ. мебошанд.

- Шумораи аҳолии ҷамоати Тағояк, ки дорои дараҷаи гуногуни маълумотро дорад 10732 нафар ё ин ки 76,2%-ро ташкил медиҳад. Дар бай-

ки фисади асосии он ба Федератсияи Россия ба муҳоҷирати меҳнатӣ меравад. Масалан, дар ҳаҷри соли охир миқдори муҳоҷирон 2,7 маротиба афзуд. Агар дар соли 2005 ин нишондод ба 298 нафар баробар бошад, онҳо дар с. 2008 миқдори муҳоҷирони меҳнатӣ 812 нафарро ташкил дод. Вазни қиёсии муҳоҷирони меҳнатӣ дар шумораи умумии аҳолии қобили меҳнат аз 5,4% то 11,3% афзудааст.

ни онҳо: ашхоси бо маълумоти оли – 501 нафар ё ин ки 4,7%, бо маълумоти миёнаи махсус – 283 нафар ё ин ки 2,6%, бо маълумоти миёна – 7187 нафар ё ин ки 67,2%, бо маълумоти миёнаи нопурра – 1512 нафар ё ин ки 13,7%, бо маълумоти ибтидоӣ – 1249 нафар ё ин ки 11,7%. 96 нафар умуман маълумот надорад, ки 8,7% -и ашхоси бесаводи тамоми ноҳияро ташкил медиҳад.

Русди ҷамоат

- Шумораи мардон (7269 нафар) то як чанд андоза

Давом дорад

Икром БОБОЕВ, муҳаррири бюллетен

Нахустин вохӯрии кории иштирокчиёни занҷири арзиши иловашуда

17-уми феввали соли ҷорӣ, дар ноҳияи Б. Фафуров нахустин вохӯрии иштирокчиёни занҷири арзиши иловашуда (ЗАИ), аз рӯи лоиҳаи «Рушди бозори маҳаллӣ» (РБМ), ки аз тарафи Хелветас дастгирӣ карда шудааст, дар ҳузури намояндагони «ОДРИ Нов», «Агробизнес консалтинг», ширкати савдои «Тоҷикматлубот»-и н. Б. Фафуров ва корхонаи коркардкунӣ «Анис ва К» баргузор гардид, ки дар давоми вохӯрӣ нақши иштирокчиёни ЗАИ ва харидорони маҳсулоти ширкатҳои кишоварзӣ - савдо ва коркардкунӣ муҳокима карда

Рушди ҳамкорӣ

шуд. Чунин вохӯриҳо барои барпо намудани робита байни операторони ЗАИ дар асоси нақшаи

амалии якҷоя тартибдодашуда мусоидат мекунанд. Имрӯзҳо гурӯҳҳои фермерии мақсаднокӣ таъкилкардашудаи лоиҳаи РБМ, ки бо сабзондани помидор машғуланд, 6 гурӯҳро (91 фермерон) таъкил медиҳад, ки новобаста ба ЗАИ ҳамроҳ карда мешаванд. Ширкати савдои «Тоҷикматлубот» соли гузашта ба тӯфайли ҳамкории зич бо ЗАИ фаъолияти худро оиди дастрасӣ ва интиқоли маҳсулоти хоҷагии қишлоқ, на танҳо ба бозорҳои қаламрави ҷумҳурӣ, балки ба бозорҳои дигар низ ба таври назаррас беҳтар ва соддатар намуд. Аз рӯи ғўфти намояндаи «Тоҷикматлубот» Раъно Бобоева соли гузашта ширкат ярмаркаҳои вилоятии маҳсулоти кишоварзиро таъкил намуд ва се вагон маҳсулоти хоҷагии қишлоқ, аз

ҷумла пиёз, зардолу ва 25 ҳазор банкаҳои шартӣ бо хамираи помидор ба Федератсияи Россия интиқол дода шуд. Дар ин сурат помидор 15% арзонтар нисбати нархҳои бозор харида шуд. Дар ин сол, инчунин ширкат азми харидани маҳсулоти тайёркардашударо аз фермерон дорад. Дар алоқамандӣ ба ҳамин масъала, шарту шароитҳои хариди помидор, таъмини нақлиёт барои кашондан, зарф ва ғайра муҳокима карда шуд. Инчунин созишнома оиди пешардохти 30%-а мавҷуд аст. Мувофиқи ғуфтушунидҳои пешакӣ, ширкатҳои савдо ва корхонаҳои коркарди хамираи помидор, навъҳои пайвандиро (дурагаро), яъне навъҳои ба коркардкунӣ мувофиқро хоҳанд харид, ки ин аз он ғувоҳӣ медиҳад, ки фермер мавҷуд

будани харидори ҳақиқиро ва кадом навъҳоро ӯ бояд имсол парвариш кунад, аллакай медонад. Ин албатта яке аз хусусиятҳои шартҳои хуби иштироки фермерон ва ширкатҳои савдои ба ЗАИ ҷалбшуда мебошад.

Р.С Иҷроиши лоиҳаи “Рушди бозори маҳаллӣ” аз моҳи январӣ соли ҷорӣ оғоз шуд. Лоиҳа аз тарафи таъкилоти байналхалқии Хелветас дастгирӣ ёфтааст ва дар ҷамоати Овҷи-Қалъачаи ноҳияи ба номи Бобоҷон Фафуров амалӣ шуда истодааст. Лоиҳа ба таъкил ва рушди робита дар занҷири арзиши иловашуда байни гурӯҳҳои фермерӣ, ширкатҳои савдо ва корхонаҳои коркарди маҳсулоти кишоварзӣ равона шудааст.

ИШТИРОК

Иштирок, ё ки ҷалб шудани ҷомеа худ аз худ рӯй намедиҳад. Ҷомеаро бояд ҳавасманд кунонид.

Маводи таълимии мазкур барои касоне пешбинӣ шудааст, ки фаъолиятшон ба чунин ҳавасмандкунӣ равона карда шудааст. Ин як намуди дастурамал барои мутахассисони сафарбаркунии ҷомеа мебошад, ки барои тағйирёбии иҷтимоӣ дар ҷомеа ба самти рушд ва паст кардани сатҳи камбизоатӣ фаъолият мебаранд.

Давомаи. Аввалаи дар шумораи гузашта

Силсилаи сафарбаркунии ҷомеа

Силсилаи сафарбаркунии ҷомеа аз чунин қадамҳо иборат аст:

Ҷалбкунӣ ҳокимият ва гирифтани иҷозат.

Маълумотдиҳӣ ба ҷомеа.

Таҳлили вазъият ва баҳодиҳии эҳтиётотҳо бо иштироки ҷомеа.

Муттаҳидкунии ҷомеа, барпо кардани ризоят.

Муайянкунии мақсадҳо.

Тайёр намудани нақшаи амалии ҷомеа.

Ташкилдиҳии кумитаи иҷроия.

Амалӣ намудани нақша ва мониторинг.

Баҳодиҳӣ ва санҷиши таъсир (нуфуз).

Такроркунии силсила.

Иқдоми 1. Ҷалбкунӣ ҳокимият ва гирифтани иҷозат

Хабардор будани мақомотҳои маҳаллӣ аз фаъолияти сафарбаркун ҳатмист, то ки сафарбаркун мавқеи қонунӣ (расман ягон ташкилотро намоёндагӣ кунад) ва асоси расмӣ барои фаъолият бурдан дар минтақаи мақсаднок (шартнома, мактуби имдод аз мақомотҳои маҳаллӣ ва ғ.) дошта бошад.

Мақомотҳои маҳаллӣ бояд муносибати шуморо оиди рушди ҷомеа дарк ва дастгирӣ кунанд.

Иқдоми 2. Маълумотдиҳӣ ба ҷомеа

Сафарбаркун метавонад баъд аз гирифтани «гузарнома» ба ҷомеа ва дастгирии мақомотҳои маҳаллӣ ҷомеаро ба шурӯъ намудани фаъолият тайёр кунад. Ҳатман бояд корро бо ташкил намудани ҷаласаи умумии ҳамаи аъзоёни ҷомеа оғоз намуд. Ҳамин тавр марҳалаи силсилаи сафарбаркунӣ - «Маълумотдиҳӣ ба ҷомеа» шурӯъ мешавад.

Иқдоми 3. Таҳлили вазъият ва баҳодиҳии эҳтиётотҳо бо иштироки ҷомеа

Сафарбаркун пеш аз оғоз намудани кор бо ҷомеа, захираҳои ҷомеа, потенциали эҳтиётотҳо, монетаҳо ва ғайраро мустақилона баҳогузорӣ менамояд. Ин барои омӯختани ҷомеа омили зарурӣ мебошад. Гузаронида чунин тадқиқот дарҳол намешавад. Дар аксар маврид он бо ҳамаи узви ҷомеа саршуда бо мақомоти ваколатдори аз тарафи ин ҷомеа ташкилшуда идома меёбад. Ҳамаи нақшаҳои фаъолияти минбаъдаи ҷомеа бояд аз рӯи натиҷаҳои ҳамин тадқиқот, асоснок карда шаванд, на балки аз рӯи асосҳои тахминӣ, ё ки махсус ва иқдомҳо.

Иқдоми 5. Муайянкунии иқтидорҳо, мақсадҳо

Ҳангоме ки майлу хоҳишҳои намоёндагон ё ки табақаҳои ҷудоғонаи ҷомеа муттаҳид карда мешаванд, пас ҷомеаро ба амалҳои муайян моил кардан мумкин аст.

Иқдоми 6. Тайёр намудани нақшаи амалии ҷомеа

Аъзоёни ҷомеа бояд бо ҳам оиди чиро дар давоми муддати оянда, як сол, панҷ сол ноил шуданро мехоҳанд, маслиҳат кунанд. Нақшаи амалии ҷомеа метавонад як, ё ки якчанд лоиҳаҳоро дар бар гирад.

Давом дорад

В последние годы во всем мире становятся актуальными вопросы использования энергии из возобновляемых источников. Это происходит по различным причинам, среди которых экономические, экологические и социальные вопросы.

Сегодня, учитывая энергокризис, вопросы использования возобновляемых источников энергии (ВИЭ) наиболее актуальны среди населения республики.

В свою очередь, как известно, «АППР Нау» продолжает реализацию проекта по управлению местными ресурсами на основе использования ВИЭ, и на днях мы обратились в кафедру энергообеспечения и автоматики Политехнического института технического Университета Таджикистана с просьбой рассказать о перспективах использования ВИЭ в нашем регионе, с точки зрения специалистов.

*О. РАХИМОВ, И. ИСЛОМОВ, Х. КАЛАНДАРОВ, Ф. БОБОХОДЖАЕВ, Н. ШАРИПОВ,
Худжандский политехнический институт Таджикского технического Университета им. ак.
М. Осими*

Перспективы использования нетрадиционных источников энергии в энергоснабжении дворового хозяйства

Энергия является фундаментальной основой развития человеческого общества и в XXI веке. В условиях энергетического кризиса и необходимости обеспечения экологической безопасности возникает проблема смягчения их последствия путем широкого использования нетрадиционных источников энергии. В качестве альтернативных источников энергии, в настоящей работе, предлагается комплексное использование энергии солнца, ветра и биомассы в дворовых хозяйствах.

Развитие энергетики

Известно, что в условиях Центральной Азии, на каждый квад-

ратный метр поверхности, находящейся перпендикулярно солнечным лучам, падает 800-1000Вт энергии в час, т.е. примерно 1кВт/час. Кроме того, в относительно небольших возвышенностях населенных пунктов имеет место, практически круглосуточно, ветер различной скорости, который обладает значительной энергией. В относительно слабо развитых промышленных городах проблема утилизации отходов перерабатывающей промышленности и домашнего животноводства обостряется, в то время, когда они обладают достаточной энергетической ценностью в виде биогаза и биоудобрений.

Анализ и расчеты пока-

зали, что в условиях города Худжанда:

I. Современные гелиоустановки позволяют получать 120 Вт электроэнергии с 1м^2 . Для дворового хозяйства, площадью крыши здания $40,7\text{м}^2$ мощность установки составит 4,88 кВт, или при числе часов максимума использования в сутки, равном 10 часов, за год можно

получить 12,2 МВт/час электроэнергии на одно дворовое хозяйство, что обеспечивает 80% годовой потребности.

II. Среднегодовая скорость ветра для отдельной местности составляет 3-4 м/сек и для этих условий из многочисленных типов ветроустановок наиболее приемлемыми являются ветроустановки парус-

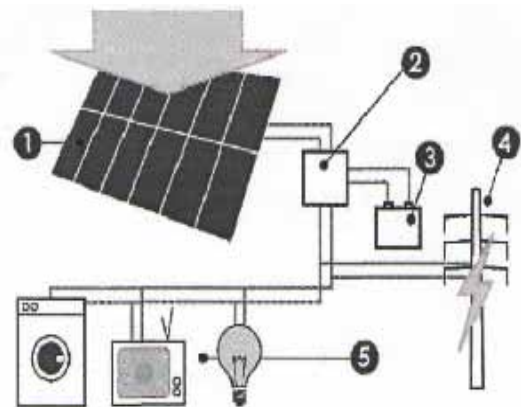

Рис. 1. Общий вид и структурная схема гелиоэлектрической установки.
1.солнечные панели; 2.инвертор; 3.батарея; 4.сеть; 5.нагрузка

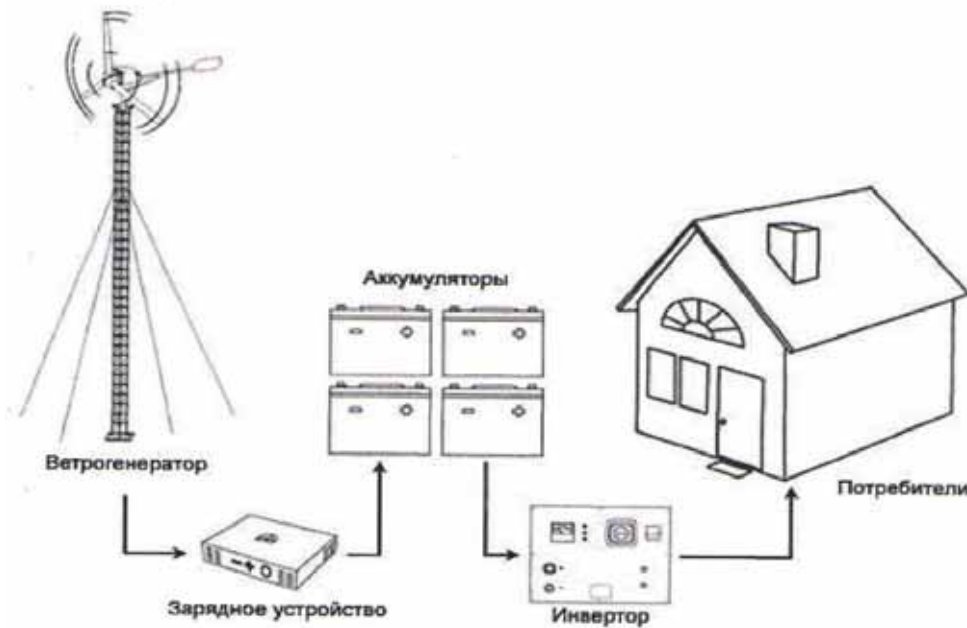

Рис.2. Общий вид и основные элементы ветроэнергетической установки

ного типа, с диаметром колеса 7 м. Одна такая установка мощностью 2,6 кВт за год может вырабатывать 35 тыс. кВт/час электроэнергии, что покрывает годовую потребность двух-трех дворовых хозяйств. Особенностью ветроустановок является то, что они

практически могут круглосуточно вырабатывать электроэнергию и обеспечить бесперебойное питание за счет аккумуляторов - преобразовательного буферного каскада. Во многих дворовых хозяйствах содержат крупнорогатый скот (КРС)

или других животных. Поэтому одним из рациональных способов утилизации животноводческих отходов является их использование, как вторичная биомасса для получения биогаза - метана, который можно использовать как источник тепло-

вой энергии, а в термоэлектрических генераторах и как источник электроэнергии. Например, из одной тонны отходов КРС на биогенераторах производства Российской Федерации можно получить 1МВт/час эквивалентной электроэнергии.

III. Для условий дворовых хозяйств жилого квартала необходимая мощность, для обогрева помещения объемом 60 м³ с температуры - 5°С до + 20°С, составляет 1,05 кВт. Следовательно, одна биогазовая установка при расходе 1 тонны отходов КРС может удовлетворить 36-39 дворовых хозяйств в тепловую энергию. Кроме того, позволяет получить высококачественное удобрение, которое можно использовать в парниковых хозяйствах. На рис. 1, 2 и 3 приведен общий вид рекомендуемых гелио-, ветро- и биогенераторов системы ZORGTM.

Таким образом, расчеты показывают, что комплексное использование вышеуказанных видов нетрадиционных источников энергии на 60-70% покрывает потребность дворовых хозяйств в электрической и тепловой энергии.

Развитие энергетики

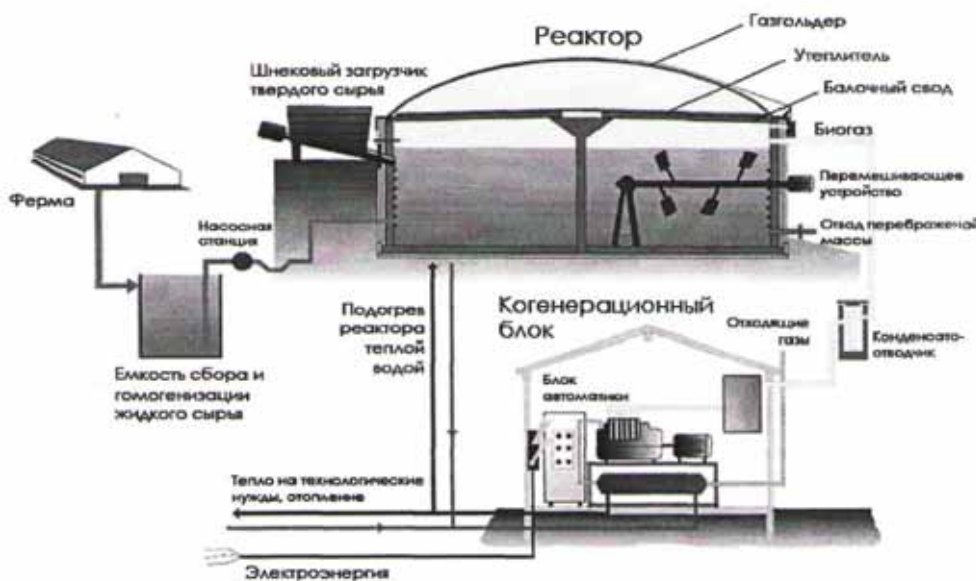

Рис 3. Структурная и принципиальная схема биогазовой установки.

Икром БАБАЕВ, редактор бюллетеня

ИСТОРИЯ УСТЕХА

ФЕРМЕРЫ ПОЛУЧАЮТ УСТОЙЧИВЫЕ ДОХОДЫ

Акмал Мирзаев – менеджер проекта:

“Согласно стратегии «АППР Нау» мы хотим развивать модель развития джамоата. Данный подход был поддержан АКТ СА (Великобритания) и ИККО (Нидерланды). Данный подход подразумевает усиление органов местного самоуправления по направлению разработки стратегии социально – экономического развития.

Следующий компонент это развитие местных рынков и поддержка рыночного подхода, поддержан ИККО. В рамках этого проекта мы организовали ряд тренингов по проведению исследования и фасилитации проекта. Основываясь на результатах подсекторных анализов мы сформировали фермерские группы, наладили партнерские отношения с перерабатывающими предприятиями. В отдельных районах мы развивали инструмент СБИ. Это помещение – центр передачи технологий и знаний. Суть проекта заключается в том, чтобы вовлечь как много больше уязвимые слои населения, повысить их потенциал в плане сельского хозяйства, а также предоставить необходимое оборудование: электрические прялки, чесальный станок, опрыскиватели, гелиосушилки, ящики для облегчения труда фермеров, снижения затрат, увеличения качества и объема производимого товара”.

Развитие
местного
рынка

Махмуджон Тураев - животновод, член фермерской группы «Зотпарвар»:

“При содействии организации проведен ряд обучающих тренингов и ветеринарных мероприятий с целью возрождения животноводческой отрасли. Так непосредственно мои козы были вовлечены в процесс «Случка», направленный на выведение тонкорунных пород коз. На сегодняшний день шерсть этих коз весьма востребована и по сравнению с обычной шерстью стоит в 10 раз дороже - 200 сомони за кг. За три года благодаря воздействию проведенных ветеринарных мероприятий и «Случке» поголовье скота фермеров увеличилось вдвое”.

В Таджикистане, несмотря на значительные успехи в экономическом развитии, решение проблем бедности остается одной из главных задач правительства.

Проблема связана не только с последствиями гражданской войны, экономического кризиса и проблемами переходного периода. Во многом она определена особенностями демографического развития и доступа населения к базовым услугам.

Таджикские фермеры сталкиваются с массой ограничений, среди которых отсутствие доступа к потенциальным рынкам, где они могли бы продавать свои продукты. Имеется несколько причин для этого. Одной из них является отсутствие доверия и нестабильные отношения между производителями, переработчиками и потенциальными покупателями. Другой проблемой является отсутствие достоверной информации о рынках и финансовых ресурсах. Производители, а также переработчики и торговцы не имеют информации о процедурах экспорта и таможенного оформления. Ещё одна проблема, которая закрывает доступ к потенциальным рынкам, - это малые производственные объёмы отдельно взятых местных производителей, и как считают специалисты - из-за слабого развития кооперативов и сотрудничества между фермерами, что ведёт к спонтанному производству и разнородности товара.

Эти и другие проблемы сельскохозяйственного сектора стали одной из основных причин реализации проекта «Развитие местного рынка» в Аштском, Айнинском, Дж. Расуловском, Ганчинском и Спитаменском районах Согдийской области.

Мутабар Тешабоева - член фермерской группы «Мунира»:
“Мы жители отдаленного села Гудоз Аштского района. При поддержке «АППР Нау» из числа нуждающихся и безработных села были сформированы фермерские группы, которые успешно функционируют на протяжении трёх лет. Со стороны организации для развития групп были предоставлены обучающие специализированные тренинги, электрические и механические прялки, станки для вязания, чесальный аппарат, которые во многом облегчили работу женщин, увеличили качество и объемы продукции. Организованы обменные визиты и ярмарки, на которых женщины заключили ряд договоров и соглашений на изготовление шерстяных изделий. Многие женщины и девушки села обрели навыки и опыт ремесленничества”.

Назира Назирбоева - член фермерской группы «Мунира»:
“Наша группа состоит из 11 женщин. Мы специализируемся на производстве шерстяных платков. Навыки и технологию вязания платков мы распространяем среди аналогичных групп соседних сел. Так как наша продукция является качественной и стильной, мы имеем постоянных покупателей в России. Клиенты предоставляют нам предоплату, устанавливают объемы и сроки выполнения. На сегодняшний день все женщины группы имеют устойчивые доходы”.

Мавлуда Очилова - лидер фермерской группы «Мунира»:
“Мы участвовали на всех тренингах и практических семинарах, организованных, как у нас, так и в других селах. Ведущие специалисты обучили нас правильной и поэтапной обработке шерсти, методам сокращения издержек и механизму ценообразования. Обретенные навыки широко применяются в нашем производстве”.

Зиёдулло Марахимов - агроконсультант «АППР Нау»:
“В допроектный период фермеры целевых районов вели разрозненную деятельность. В рамках проекта были сформированы группы овощеводов. Для фермеров, на основе проведенных исследований, организованы тренинги, семинары и полевые консультации по тепличной рассаде, возделыванию почвы, защите растений, переработке и продвижению урожая на рынки. По ходу реализации проекта были предоставлены качественные семена, сформирована цепочка инкубатор рассады и фермеров производителей. Благодаря данной программе фермеры повысили урожайность втрое, наряду с этим снизили издержки производства и увеличились доходы. Также был организован ряд круглых столов, рабочих встреч, в ходе которых фермеры стали сотрудничать с худжандский консервным комбинатом, компанией «АНИС и К», «Шарбати Кистакуз». В целом, воздействие проекта оказало ощутимый вклад в экономическое развитие сельскохозяйственной отрасли района”.

Продолжение следует

Йигитали ЮНУСОВ, полевой консультант «АППР Нау»

Главнейшие вредители и болезни основных плодовых культур Ошобинского региона и меры борьбы с ними

Продолжение. Начало в предыдущем номере

Вишневый долгоносик

С мест зимовки жуки выходят во время цветения вишни. Жуки выедают почки, бутоны, цветки. Откладка яиц начинается примерно через неделю после опадения лепестков. Одна самка откладывает до 150 яиц. Отродившиеся личинки питаются ядром в течение 20-30 дней. Поврежденные личинками плоды, как обычно осыпаются с дерева, лишь незначительная их часть сохраняется до зрелости в плод. Одно место прогрызи остается и портит товарный вид черешни. Согласно рассказам очевидцев выбраковка во время сортировки доходит до 30-50%.

Защита растений

Парша

Болезнь распространена повсеместно, наиболее на территориях

кишлаков Гарвон и Гудас. Поражаются листья, плоды и побеги. Основные признаки: на листьях появляются буроватые пятна, они преждевременно усыхают и опадают, иногда нижние ярусы деревьев совсем оголяются. На плодах парша появляется в виде темных пятен. На коре побегов появляются небольшие вздутия, с мелкими шелушащимися трещинами. При поражении черенков и плодоножек листья и завязи преждевременно опадают и приводят к резкому снижению урожая.

Выпадение осадков служит благоприятным условием для размножения болезни. На одном месте может созреть до 3 млн. аскоспор и с увеличением влажности они прогрессируют. Первые признаки заболевания в 2010 году были обнаружены сразу же после появления первых

листьев. В 2009 году в Шиваре почти не было здорового яблоневого плода.

Яблоневая плодожорка

Её появление связано с началом массового лета бабочек в период цветения яблонь ранних сортов. Яйца откладываются по одному на листья и плоды, преимущественно на гладкую поверхность. Гусеницы ограждаются через две три недели после окончания цветения. После вылупливания гусеницы несколько часов ползают, а затем внедряются в плод до семенной камеры и питаются семенами, повреждается 2/3 плода. Данная особь дает в Мархамате и Аппоне три поколения, в Ошобе, Олме, Шиваре, и Гарвоне 2 поколения.

Многолетние наблюдения показали, что в

Ошобе, Мархамате и Аппоне поврежденность плодов достигает до 70 - 80 %, а в Шиваре и Гарвоне в среднем 20-30 процентов.

Яблонная ихниковая моль

Появление вредителя наблюдается ранней весной в период, когда почки начинают распускаться и обособляются бутоны. Ихниковая моль является в основном вредителем яблони и груши. Ощутимый вред от моли наблюдается в Шиваре и Гарване, где идет массовое размножение насекомого. Насекомые группами заселяют почки и бутоны (от 3 до 20 гусениц на одном бутоне). Сильно поврежденные почки не растут, а бутоны совсем не цветут.

Продолжение следует

Набижон Аҳатов, агроном

Ток ўстириш ва парваришlash усуллари

Ток ер юзидаги энг қадимги гулли ўсимликлар сирасига киради. Табиатда ток токсимонлар оиласига кирувчи лионалар туркумига мансуб ўсимликдир. Табиатда токсимонларнинг 2 туркуми мавжуд бўлиб, улар 600 га яқин турга ажралади. Токсимонлар оиласига кирадиган Витис туркуми халқ хўжалигида катта аҳамиятга эга. Бу туркумнинг 70 тури ўсимлик дунёсида кенг тарқалган. Европа-Осиё гуруҳига биргина Витис Винифера тури кириб, унинг ватани Ўрта ва Кичик Осиё ҳудуди ҳисобланади. Марказий Осиё мамлакатларида узумнинг кўплаб сгулик, майизбоп, винобоп навлари етиштирилиб кўпайтирилади. Ўрта Осиёда етиштирилган Хусайни, Нимранг, Чарос, Келин бармоқ, Нажими, Октябрь, Чарос мускати, Ҳасайни, Ўзбекистон мускати каби узум навлари дунёга машҳурдир.

Давоми. Боши ўтган сонда.

Кўчат етиштириш

Қаламча тайёрлаш ва уни сақлаш. Ток кўчатлари асосан қаламчадан кўпайтирилади. Ток қаламчадан осон кўпаяди ва бунда ўзининг биологик хусусиятларини тўлиқ сақлаб қолади. Ток кўчатлари уруғидан фақат янги ток навларини етиштиришда қўлланилади. Яна ток пархит қилиш йўли билан ҳам кўпайтирилади. Бу усулдан узумзордаги кемтик жойларни тўлдиришда фойдаланилади. Қаламчалар асосан серҳосил, касалланмаган, тавсия қилинган навли узумзорлардан тайёрланади.

Қаламчаларнинг узунлигини икки хил - 55-60 ёки 110-120 см қилиб қирқиб мумкин. Ҳар бир қаламчада камида бештадан бўғин бўлиши шарт. Қаламчалар йўғонлиги 8-12 мм бўлиши керак. Қаламчалашда унинг юқори қисми – иккинчи бўғин ўртасидан, пастки уч қисми куртақдан икки см пастдан кесилиши керак. Тайёрланган қаламчалар 100 донадан қилиб, бир-икки еридан боғлаб қўйилади. Ҳар бир боғламга ток навининг номи, муддати ёзилиб қаламчалар орасига қўйилади. Қаламчалар узумзорда сақланадиган бўлса, нам ердан чуқур қазиб, улар вақтинча кўмиб қўйилади. Йилига бир неча минг ток қаламчаси тайёрланадиган хўжаликларда махсус ертўлалар бўлиши ва унда ҳаво яхши юриб туриши, ҳарорат 0 даражадан сал юқори бўлиши керак.

Қаламчаларни ўтказиш тайёрлаш

Экишдан олдин қаламчалар ерга кўмилади, бунда қаламчаларнинг пастки қисмида бўртма пайдо бўлади, ундан майда илдизчалар ўсиб чиқади. Кўмиш март ойида куртақлар бўртмасдан, қаламчаларни тикишдан 20-25 кун олдин ўтказилади. Бунинг учун қаламчалар қишда сақланган. Чуқурдан ковлаб олиниб, пастки қисми куртақка тақаб бир текисда кесилади ва 1-2 кун сувга солиб қўйилади, сўнгра сувдан олиб 60-80 см чуқурга учини пастга қаратиб зичлаб жойланади. Қаламчаларнинг устига 10-12 см қалинликда тупроқ - чириган гўнг ташланиб, вақти-вақти билан намлаб турилади. Шунингдек, кўмишдан олдин ҳар хил ўстирувчи моддалардан фойдаланиш мумкин, улар қаламчаларнинг илдиз чиқаришини тезлаштиради.

Қаламчаларни тикиш – ток қаламчалари асосан март-апрел ойларида тикилади. Қишда қор қалин тушадиган минтақаларда октябр-ноябр ойларида тикса ҳам бўлади. Баҳорда 25-30 см тупроқ қатлами ҳарорати 10 даража бўлганда тикилган қаламча яхши ўсади.

Кўчат ўтказиш – кўчатлар баҳорда кунлар исий бошлаганда тикилади. Кўчатларни тикиш учун тайёрлашда унинг уч қисмидан чиққан илдизлар қирқилиб,

паст томонидаги илдишлар эса, оз миқдорда қисқартирилади. Кўчат новдасида 3-4 тадан куртак қолдириб тиқилади. Кўчат илдишлари куриб қолмаслиги учун тиқишдан олдин гўнг ва лой аралашмасидан тайёрланган суюқликка ботириб олиб тиқилади.

Токни парваришлаш – узумзор қатор ораларига биринчи йили полиз, сабзавот, картошка экинларини экиш мумкин. Қатор ораларини 4-6 маротаба юмпатилиб, 6-10 мартагача суғорилади.

Ток ўстириш – ҳозирда ток сим тортиб, сўриток, ишком ва ертокда ер бағирлатиб ўстирилади.

Токни хомток қилиш – токдан юқори ҳосил олиш мақсадида қилинади, хомток қилиш ортиқча новдаларни йўқотиш, бачки новдаларни кесиб ташлаш, чилпиш, чеканка қилиш билан тартибга солинади. Хомток гулғунчалар пайдо бўлиб, ҳосил берадиган ва бермайдиган новдалар ажрала бошлаган пайтда ўтказилади. Биринчи хомток шўра хомток, иккинчиси эса, гўра хомток дейилади.

Гўра хомток даврида шўра хомтоқдан қолиб кетган бекорчи новдалар, ток қўлтиғидан ўсиб чиққан бачки новдалар қўл билан олиб ташланади. Кучли ўсган ток новдалари чеканка қилиниб, учки қисми олиб ташланади, шунда ортиқча новдалар ҳам олиб ташланиши зарур. Шунда ток куёш нуридан, ҳаводан фойдаланиб узум ғужумлари яхши ранг олади, зараркунанда ва касалликларга қарши курашиш осон бўлади. Токдан мўл ҳосил олишда унга шакл берилиб қирқилади, мақсад: биринчидан, тўғри шакл бериш бўлса; иккинчидан, ортиқча ёки ҳосил тугмайдиган касалланган занг ва новдаларни олиб ташлашдир. Бир ёшли токларни кесилда бақувват ўсган новдалардан 3-5 таси қолдирилади. Икки ёшли токларни кузда кесилда, баҳорда қолдирилган 3-5 та новдадан узунлигига қараб иккитаси 8-10 кўзли ва биттаси 4-5 кўзли қилиб қолдирилади ва қолган ҳамма новдалар кесиб ташланади.

Ток уч ёшга етганда, уни кузда кесганда 3-5 занг ва 10-12 та новда қолдирилади, улар яхши пишган, бақувват, соғлом, тўғри ўсган бўлиши керак. Ҳар бир нов-

дада 6-10 тагача куртак қолдирилиши шарт. Уч ёшли токда ўрта ҳисобда 90-100 та куртак бўлиши лозим. Тўрт ёшли токларни кесилда айниқса кузда 8-10 куртакли 8-10 та узун новда қолдирилиши шарт, ундан ташқари токнинг кундасидан чиққан новдалардан ҳам 2 та 8-10 куртакли ўринбосар қолдирилади.

Узумзорларни суғоришнинг ўз усуллари мавжуд бўлиб, улар тупроқ шароитига, ер ости сувларининг жойлашишига, жойнинг релефига қараб қўлланилади. Узумзорнинг суғориш нормаси асосан тупроқнинг таркибига боғлиқ, оғир тупроқли ҳар гектар узумзорга парвариш даврида 800-1000 куб метр сув берилади. Енгил юмшоқ ва тошлоқ тупроқли узумзорнинг ҳар гектарига 500-600 куб метр сув сарфланиши керак. Бир йиллик узумзорларга йилига 8-10 маротаба сув қуйилади. Тупроқнинг чуқур қатламларини намлик билан таъминлаш учун узумзорга куз-қиш ва эрта баҳорда 1200-1500 метр куб сув қуйилади.

Узумзорларни ўғитлаш – ток эрта баҳордан то кузгача кучли ўсган илдишлари ёрдамида етарли даражада намга эга бўлган тупроқ қатламларидан азот, фосфор, калий, калсий, темир, олтингургурт, магний сингари моддаларни олади. Ток баргига микроэлемент сепилганда фотосинтез жараёни яхши кечади ва ҳосилдорлиги ошади, қанд моддаси кўпаяди.

Гектаридан 200-300 сентнер ҳосил олинадиган ҳар гектар ер учун узумзорга 89-102 кг азот, 38-46 кг фосфор ва 190-223 кг калий сарфланади. Токларнинг органик модда, микро ва макроэлементларга бўлган талабини тўла қондириш учун органик ўғитлар, гўнг, компост, кул, ҳожатхона ахлати, кўча тупроғи кабилар солиб турилиши лозим. Узумзорлар асосан икки марта ўғитланади: биринчиси куз ёки баҳорда ток тинч даврга кирганда ўтказилади. Унда шудгорлашдан олдин тошлоқ, оч кулранг ерлар учун 1 гектар ерга 500-600 кг суперфосфат, 50-60 кг калий солинади. Минерал ўғитлар, органик ўғитлар билан аралаштириб солинса яхши натижа беради. Токлар ўсув даврида 2-3 марта озиқлантирилади. 1 марта гулдан олдин ва 2 марта гулдан кейин ҳар гектар ерга 60 кг азот, 45 кг фосфор ва 15 кг дан калий ўғити солинади. Учинчи марта узумлар ғужумга кирганда озиқ берилади.

Давоми бор

Дарё - ўша дарё

Тожикистон Халқ ёзувчиси Муҳиддин
Хожазод билан суҳбат

Охири. Бош ва давоми ўтган сонларда.

- Сизни Тожикистонда ва ундан ташқарида уста сценарий ёзувчи сифатида ҳам яхши билишади. Сиз ёзган сценарийлар бўйича кўп кинолар суратга олинган. Масалан, «Кул остида чўғ» филми «Тожики-филм»нинг энг яхши маҳсулотларидан бири саналади. Вақтида бу кино кўрсатилганда томоша заллари томошабинлар билан лиқ тўларди. Фақат Тожикистонда эмас, балки бошқа ерларда ҳам...

- Шуни айтиш зарур, биз Кавказдан урушдан сўнг, 1946 йилда қайтиб келдик. Биз аввалига Хужандда яшадик. Лекин дадам билан бирга таҳсил олган Садриддин Айний отамни Самарқандга даъват этдилар. 1947 йилда Душанбега кўчдик. Айний домла у ерда ҳам дадамларни қўллаб-қувватладилар. Дадамлар бедилшунос сифатида танилгандилар. Буюк Айний Фанлар академияси президенти эдилар. Ишлари кўп эди. Домла баъзи ишларни дадамларга – ҳали инқилобдан олдин Бухоро мадрасасида бирга таҳсил кўрган дўстларига ишониб топширдилар...

Кавказда яшаганимиз русча ўқиб-ўрганганимиз ҳам вақти келиб қўл келди. Мен киносценарийлар ёзиш олий курсларида ўқиб келдим. Мирзо Турсунзода ва Борис Кимёгаров айрим ҳикояларимни ўқишар экан, улар асосида киносценарийлар ёзишни тавсия этишди. Диплом иши сифатида «Кул остида чўғ»ни ёздим. Мавзуси анча муракаб эди. Лекин раҳматли режиссёр Абдусалом Раҳимов мавзунини чуқур англаб етиб, суратга олишга киришди. Ундаги тимсолларни ижро этишга тожик санъаткорлари қатори ўзбек актёрлари ҳам таклиф этилди. Филм ҳозиргача аҳамиятини йўқотган эмас. Алҳамдулиллоҳ, ҳаммамиз мусулмон фарзандимиз, мусулмонимиз. Дин талабларини бажарган яхши. Лекин ҳамма соҳада бўлгани каби «мен диндорман», дея ҳаддан ошириб юбориш яхшилиқка олиб бормади, «Аждодлар сири» деб аталган туркум телевизион филмлар учун

ҳам сценарийлар ёзиб бердим. Лекин тўқсонинчи йиллар бошидаги маълум воқеалардан сўнг пойтахтдан кетишга мажбур бўлдим ва шу сабаб кино соҳасидан ҳам узоқлашиб қолдим.

- Кўпинча таржимонлар ҳақида гап кетганда, икки халқ адабиёти орасидаги кўприк ибораси ишлатилади. Уста таржимон сифатида бу борадаги фикрингизни билишни истардик.

- Мен ўзбек адибларидан Саид Аҳмад, Саида Зуннунова, Шукур Холмирозасвларнинг асарларини тожикчага ўтирганман. Айни бир пайтда «Кул остида чўғ» филми ўзбек тилига таржима қилиниб, кўрсатилган. «Сув – ёруғлик» романим ҳам ўзбекчага ағдарилиб, вақтида каттагина қисми «Шарқ Юлдузи» мажалласида берилган.

Таржима аслида - бир санъат. Лекин бошқа тиллардан таржима қилганга нисбатан ўзбек тилдан ўтирганимда асар руҳиятини бериш менга унча қийинчилик қилмайди.

Мен кўпроқ рус адабиётидан, шунингдек франсуз, Америка, латиш, эстон адабиётидан таржима қилганман.

Таржима маҳррат ўрганиш мактаби ҳамдир. Чунки буюк ижодкорлар асарларини таржима этиш жараёнида уларнинг бадиий маҳоратидан ўрганиш мумкин. Масалан, Эрнест Хемингуэйдан, айниқса унинг «Чол ва денгиз» асаридан тасвирлаш маҳоратини ўрганса арзийди. Шу ўринда гарчи қиёслаш тўғри бўлмаса-да бу буюк ёзувчининг болалик даври ҳам менинг болалигим каби уруш йилларида ўтганини айтмоқчиман.

(Одатда юз-кўзидан ҳаётни севиши сезилиб турадиган, дилкаш бу инсон шу ерда бир неча лаҳза бўлса-да сукутга чўмди...)

- Мен анчадан буён бунчалик мароқланиб суҳбатлашмагандим. Адиб учун ҳамма нарсадан қиммат ВАҚТингизни аямасдан суҳбатлашганингиз учун раҳмат! Сиздан янги-янги асарлар кутиб қоламиз.

*Суҳбатдош Ўринбой УСМОН,
Халқаро Журналистлар
конфедерацияси аъзоси*

КАЛЕНДАРЬ СОБЫТИЙ

Объявлен прием заявок на участие во всемирной программе дополнительных грантов на 2011–2012 учебный год

Программа стипендий Института “Открытое общество” объявляет о приеме заявок на участие во Всемирной программе дополнительных грантов на 2011–2012 учебный год. Программа предлагает дополнительные гранты студентам из ряда стран Восточной и Центральной Европы, республик бывшего Советского Союза, Монголии, стран Ближнего Востока и Южной Азии. Гранты предназначены для студентов, желающих продолжить обучение на уровне докторантуры.

Цель программы – предоставить возможность студентам продолжить обучение в области гуманитарных и социальных наук в докторантурах аккредитованных университетов в странах Азии, Европы, Ближнего Востока, Северной Америки, и Австралии.

Всемирная программа дополнительных грантов является программой дополнительного, а не основного финансирования обучения. Заявителям необходимо продемонстрировать наличие дополнительной финансовой поддержки из других источников.

Заявки от студентов, планирующих обучаться в докторантурах стран Европы, принимаются до 31 мая 2011 года в электронном виде (<http://www.soros.org/grants/oas>), в местном отделении Фонда Сороса или в международном образовательном центре.

Подробная информация - на сайте http://www.soros.org/initiatives/scholarship/focus_areas

Контакт: Фонд “Новая Евразия”, телефоны: (495) 970-15-67, 970-15-68

E-mail: ofodina@neweurasai.ru

Источник: <http://infogrant.ru>

Конкурс творческих работ “Лес и парки”

Принимаются работы на конкурс творческих работ “Лес и парки”. Дедлайн 11 апреля 2011 года.

Общая тема конкурсных работ соответствует основной цели экодизайна — восстановление гармонии человека и окружающей среды.

Задачи конкурса — выявить позитивные и негативные аспекты взаимодействия человека и природы, осветить основные проблемы, связанные с загрязнением среды, рассказать о возможных новых угрозах экологическому благополучию.

Участие в студенческом конкурсе бесплатное.

Конкурс проводится по 3 номинациям:

Медиа дизайн

- Продолжительность: не более 3 минут
- Работы для предварительного просмотра принимаются в виде ссылок на файлы, выложенные в Интернет.
- Работы (видео, анимация, презентация), подаваемые для участия в конкурсе, могут быть представлены в форматах: QuickTime, Microsoft DV AVI или Windows Media Video, разрешение 720*576, 720*480 или 1280*720.

Фотография

- Каждый участник конкурса может предоста-

вить не более пятнадцати работ – цветных или черно-белых.

- Работы для предварительного просмотра принимаются в формате JPG максимального качества, разрешение 250 dpi.

- Для участия в финальной части конкурса принимаются фотографии, прошедшие отбор, отпечатанные в фотолаборатории форматом от 21 см по длинной стороне плюс их электронные копии на CD.

Плакат

- Каждый участник может предоставить не более 3 плакатов.

- Работы для предварительного просмотра принимаются в формате JPG максимального качества, размер A4, разрешение 250 dpi.

- Для возможного репродуцирования в каталоге все работы должны быть снабжены электронными версиями на CD (в масштабе 1:1, 250 dpi, RGB, TIFF либо EPS).

- Плакаты, отобранные для участия в выставке, должны быть распечатаны в формате A2.

Работы на конкурс принимаются в электронном виде через сайт: www.ecodesign.spbstu.ru

Источник: <http://vsekonkursy.ru/>